

Informacija o regulisanju obaveza prema "Crnogorskom opertoru tržišta električne energije-Podgorica" doo

Jedan od ključnih elemenata zakonodavstva Evropske Unije u oblasti energetike, uz uspostavljanje funkcionalnog jedinstvenog tržišta energije i deregulaciju energetskog sektora, čini opredjeljenje za snažno promovisanje korišćenja energije iz obnovljivih izvora. Država Crna Gora, kao zemlja kandidat za pristupanje EU i članica Energetske zajednice, sprovodi politiku usklađivanja zakonodavstva, ali i njegovu primjenu, a dominantno kroz saradnju u okviru Energetske zajednice. Odlukom Ministarskog savjeta Energetske zajednice od 18.10.2012. godine (D/2012/04/MC-EnC) Crna Gora i ostale članice preuzele su obavezu implementacije Direktive 2009/28/EC o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora.

U skladu sa obavezama koje Crna Gora ima kao članica Energetske zajednice, Zakonom o energetici, koji je usvojen u Skupštini Crne Gore krajem 2015. godine potpuno je transponovana Direktiva 2009/28/EC o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, u dijelu koji se odnosi na električnu energiju i energiju za grijanje i/ili hlađenje. Ovim zakonom su propisane podsticajne mjere za korišćenje obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije za proizvodnju električne energije, koje obuhvataju: obavezni otkup električne energije od povlašćenog proizvođača, podsticajne cijene po kojima se ta energija otkupljuje, period važenja obaveznog otkupa električne energije, oslobođanje povlašćenog proizvođača od plaćanja usluga balansiranja sistema, prvenstvo pri preuzimanju proizvedene električne energije u sistem.

Kao jedna od podsticajnih mjera je podsticajna cijena koja se obezbjeđuje kroz prikupljanje sredstava na osnovu Uredbe o naknadi za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije ("Službeni list CG", broj: 29/19) kojom je uređen način prikupljanja i raspodje sredstava za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije.

Zakonom o energetici i podzakonskim aktima je u potpunosti definisan sistem podsticanja obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije, položaj i uloga "Crnogorskog opertora tržišta električne energije" doo (COTEE) u oblasti funkcionisanja obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije i druga pitanja iz ove oblasti. COTEE je privredno društvo čiji je 100% osnivač Vlada CG i koje je, shodno Zakonu o energetici, osnovano da organizuje i upravlja tržištem električne energije. Pored ovoga, Zakonom o energetici utvrđena mu je i obaveza da zaključuje ugovore o otkupu električne energije sa povlašćenim proizvođačima koji imaju pravo na podsticajnu cijenu u skladu sa članom 23 stav 6 i članom 98 stav 2 ovog zakona, te da zaključuje ugovore sa snabdjevačima i kupcima samosnabdjevačima o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije proizvedene u objektima povlašćenih proizvođača.

Na osnovu pomenute Uredbe o naknadi predviđeno je da se sredstava za podsticanje proizvodnje iz obnovljivih izvora energije obezbjeđuju prikupljanjem iz dva izvora. Jedan je od krajnjih kupaca preko snabdjevača i kupca-samosnabdjevača, dok je drugi na osnovu odluke Vlade.

Članom 5 ove Uredbe je na jasan način propisana metodologija određivanja iznosa sredstava koja se obezbjeđuju na osnovu Odluke Vlade, a koja se donosi na osnovu člana 129 stav 1 tačka 14 Zakona o energetici.

Nadalje, članom 7 navedene Uredbe propisano je da Ministarstvo kapitalnih investicija, u skladu sa članom 5 stav 8 Uredbe, utvrđuje iznos sredstva koja se prikupljaju iz drugih izvora

za podsticanje proizvodnje iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije. Ovim članom je takođe predviđeno da se iznos utvrđenih sredstava prenosi COTEE-u.

Prilikom izrade Budžeta za 2021. godinu Ministarstvo kapitalnih investicija je dostavilo predlog kojim je predvidjelo da je iznos nedostajućih sredstava koje treba opredjeliti Odlukom Vlade u iznosu od 2,5 mil. eura. Međutim u konačnom usvojen je Zakon o budžetu Crne Gore za 2021. godinu ("Službeni list CG", broj: 70/21) u okviru kojeg je opredjeljen iznos od 1.000.000,00 eura za ovu namjenu. Kako navedena sredstva nijesu bila dovoljna za ovu namjenu COTEE je shodno navedenoj Uredbi kod Ministarstva kapitalnih investicija pokrenulo inicijativu za obezbjeđenje dodatnih sredstava u iznosu od 2,1 mil.eura.

Sa namjerom da ukažemo na potrebu za preduzimanje daljih koraka za hitno rješavanje nastalog problema, Ministarstvo kapitalnih investicija je pripremlilo „**Informaciju o potrebi obezbjeđenja nedostajućih sredstava za "Crnogorskog opertora tržišta električne energije-Podgorica" doo**”, koju je usvojila Vlada Crne Gore na sjednici od 30.7.2021. godine, a u okviru koje je dat presjek stanja, izvor nastanka problema i način rješavanja istog.

Uporedo Ministarstvo kapitalnih investicija je pripremlilo Predlog odluke o dodjeli budžetskih sredstava za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije i Obrazac RIA analize koje je dostavilo Ministarstvu finansija i socijalnog staranja uz dopis od 28.7.2021. godine, na davanje mišljenja. U vezi sa tim, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je dalo Mišljenje u okviru kojeg je iskazano da su za implementaciju predložene odluke o dodjeli budžetskih sredstava nesporno potrebna sredstva koja bi se obezbijedila iz Budžeta Crne Gore. Takođe je u predmetnom Mišljenju sugerisano, obzirom da je još jednom potvrđena konstatacija da dodatno tražena sredstva nijesu prepoznata Budžetom Crne Gore za 2021. godinu, da se razmotri mogućnost da se ista obezbijede iz budžeta odobrenog Ministarstvu kapitalnih investicija. U vezi sa tim, izvršena je dodatna analiza kojom je utvrđeno da Ministarstvo kapitalnih investicija sa drugih pozicija u okviru svojih budžetskih sredstava može opredjeliti iznos od 300.000,00 eura za ovu namjenu. Iz navedenih razloga potrebno je da Ministarstvo finansija i socijalnog staranja iznađe način da se obezbijede dodatna nedostajuća sredstva.

Veoma je važno istaći da je COTEE u poslednjem obraćanju ukazao na alarmantnost rješavanja ovog pitanja budući da za potrebe regulisanja obaveza po pitanju povlašćenih proizvođača trenutno ima dugovanje od oko 200.000,00 eura, zaključno sa krajem septembra, koja bi mogla da se obezbijede iz budžeta Ministarstva kapitalnih investicija. Prema projekcijama COTEE očekuje se da će u narednim mjesecima, prema planovima proizvodnje, za namirenje obaveza prema povlašćenim proizvođačima dodatno nedostajati za mjesec oktobar 614.336,59 eura, koja stižu na naplatu u novembru, i ista će moći da se u iznosu od 100.000,00 eura obezbijede iz budžeta Ministarstva kapitalnih investicija, dok bi se ostatak sredstava obezbijedio po modelu koji predloži Ministarstvo finansija i socijalnog staranja. Za mjesec novembar nedostajuća sredstva su u iznosu od 734.051,14 eura, dok su nedostajuća sredstva za mjesec decembar u iznosu od 603.445,33 eura, i ista je potrebno obezbijediti po modelu koji predloži Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, shodno pomenutoj dinamici pristizanja troškova.

U slučaju da se nedostajuća sredstva ne obezbijede ugrozilo bi se poslovanje COTEE budući da bi povlašćeni proizvođači pokrenuli određene aktivnosti u cilju naplate svojih potraživanja, pri čemu naglašavamo da neispunjavanjem obaveza COTEE-a prema njima ne bi se izbjegla obaveza plaćanja, iz razloga što bi se ta potraživanja prenijela na državni budžet imajući u vidu obaveze utvrđene Zakonom o energetici i ugovorima.

Naglašavamo da je ovo pitanje veoma važno jer nepreduzimanje blagovremenih koraka ugrožava poslovanje COTEE čime se dovodi u pitanje i rad čitavog energetskeg sektora zbog nemogućnosti ispunjenja preostalih obaveza koje su u nadležnosti COTEE koje imaju za cilj regulisanje tržišta električne energije u Crnoj Gori kroz obračun količinskog odstupanja predaje i prijema električne energije, kao i finansijski obračun i kontrolu finansijskog poravnanja utvrđenih odstupanja, objavljivanje informacije koje su potrebne za nesmetano djelovanje tržišta i obavljanje energetskeg djelatnosti u skladu sa zakonom, vođenje evidencije zaključenih bilateralnih ugovora, koja obuhvata i prekogranične bilateralne ugovore, kao i niz drugih aktivnosti bitnih za funkcionisanje ovog tržišta.

Uvažavajući navedeno, kao važnu činjenicu koja se mora imati u vidu prilikom analize je da bi narušavanje rada COTEE narušilo cijeli energetskeg sistem što bi moglo da ima i za posledicu isključenje iz evropske interkonekcije, čak i zbog uloge COTEE u ispunjenju obaveza iz Trećeg paketa direktiva i regulativa može se ugroziti dalji proces pregovora Crne Gore sa EU.

PREDLOG

Na osnovu člana 129 stav 1 tačka 14 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 5/16, 51/17 i 82/20) i člana 12 stav 6 Uredbe o naknadi za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije ("Službeni list CG", broj 29/19), Vlada Crne Gore, na sjednici od _____ 2021. godine, donijela je

ODLUKU

o dodjeli budžetskih sredstava za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije

1. Sredstva u iznosu od 2,1 milion eura (slovima: dvamilionaistohiljadaeura) za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije obezbijavaju se iz Budžeta Crne Gore za 2021. godinu.
2. Sredstva iz tačke 1 ove odluke dodjeljuju se društvu sa ograničenom odgovornošću "Crnogorski operator tržišta električne energije- Podgorica".
3. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj:
Podgorica, _____ 2021. godine

VLADA CRNE GORE

Predsjednik,
Prof. dr Zdravko Krivokapić